

КЛУЧНИ ЕЛЕМЕНТИ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ПРОТИВ ГРЦИЈА
ПРЕСУДА НА МЕЃУНАРОДНИОТ СУД НА ПРАВДАТА ОД 5 ДЕКЕМВРИ 2011 ГОДИНА

Судот пресуди дека:

- **противејќи се на пристапувањето на Република Македонија во НАТО во периодот пред Самитот на НАТО во Букурешт од 2008 година, Грција ја прекршила Времената спогодба од 1995 година**
- **Од Грција се очекува дека нема повторно да го повреди меѓународното право (по дефиниција се претпоставува нејзината „добра верба“)**
- **Македонија и натаму може да го користи своето уставно име во односите со Грција и во рамките на меѓународните организации**
- **Сите наводи на Грција дека Република Македонија ја прекршила Времена спогодба се отфрлени**

I. Историјат

Уште од самото прогласување на независноста на Република Македонија во 1991 година, Грција постојано **се противи** на името на државата и на нејзиното членство во меѓународните организации. **Времената спогодба (ВС)**, која Република Македонија и Грција ја склучија на 13 септември 1995 година, е **клучната правна рамка** за нормализирање на нивните билатерални односи.

Во членот 11, ВС предвидува експлицитна **обврска** за Грција **да не се противи** на пристапувањето или полноправното зачленување на Република Македонија во меѓународни организации **под привремената референца** „поранешна југословенска Република Македонија“, како што е предвидено во Резолуцијата 817 (1993) на Советот за безбедност на Обединетите нации.

Во процесот на добивање покана за членство во НАТО, Република Македонија ја почитувала оваа одредба, согласувајќи се постапката на пристапување кон НАТО да се одвива **под референцата** содржана во ставот 2 од Резолуцијата 817(1993) на Советот за безбедност на Обединетите нации.

И покрај ова, во април 2008 година, на **Самитот на НАТО во Букурешт**, Грција **се противела** на приемот на Република Македонија во НАТО. Таа се противи и во процесот на пристапување на Република Македонија кон ЕУ.

На 17 ноември 2008 година, Република Македонија **покрена постапка** пред **Меѓународниот суд на правдата (МСП)**, барајќи Судот да **пресуди и да утврди** дека Грција **се противела** на поканата за членство во НАТО на Македонија и така **ги прекршила своите обврски** според ВС.

Пресудата на Судот од 5 декември 2011 година е **обврзувачка за Страните** и против истата не се дозволени правни лекови.

II. Судот ГИ ОТФРЛИ сите аргументи и тврдења кои ги изнесе Грција во текот на постапката, односно СУДОТ НЕ ПРИФАТИ дека:

- **Спорот пред МСП се однесува на разликата за името, па затоа е вон надлежноста на Судот;**
- **Спорот пред МСП се однесува на постапувањето на НАТО или на државите-членки на НАТО, па затоа е вон надлежноста на Судот;**

- Судот треба да одбие да одлучува во случајот, затоа што со тоа би се вмешал во преговорите за името;
- Доколку била примена во членство, на државата ќе ѝ се обраќаат во НАТО како „Република Македонија“;
- Со терминот „се обраќаат во“ на Македонија ѝ се забранува да го користи своето уставно име во односите со НАТО;
- Членот 22 од ВС на Грција ѝ дозволува да исполни „должност“ кон НАТО, а според Повелбата на НАТО, во однос на одлуките за прием на членки; и дека
- Нејзиното противење е дозволено како одговор на бесправното постапување на Македонија пред Самитот во Букурешт.

III. Врз основа на аргументите и тврдењата кои ги изнесе Македонија, Судот ПРЕСУДИ дека:

- Единственото прашање кое е исклучено од неговата јурисдикција е донесување одлука за разликата околу името на Република Македонија;
- Тужбата на Република Македонија се однесува единствено на постапувањето на Грција, што пак спаѓа во јурисдикцијата на Судот;
- Фактот што преговорите активно се одвиваат и за време на постапката не претставува правна пречка за Судот да ги исполни своите судски функции;
- Иако ставот 1, од членот 11 дозволува противење доколку на Република Македонија во НАТО ѝ се обраќаат како „Република Македонија“, всушност на Македонија не би ѝ се обраќале така во НАТО, а во секој случај тоа и не била причината за противењето на Грција;
- Толкувањето на Грција дека со фразата „се обраќаат во“ НАТО на Македонија ѝ се забранува да го користи своето уставно име во односите со НАТО не е конзистентно со формулацијата на ставот 1 од членот 11, како и со практиката на Страните според ВС и придружните договори и практиката на Македонија во Обединетите нации, во чии рамки Македонија конзистентно го користи своето уставно име;
- Грција не докажала дека било која одредба од Повелбата на НАТО бара од неа да се противи на пристапувањето на Македонија; и
- Откако ги разгледал наводите кои Грција ги изнела за бесправно постапување од страна на Република Македонија, Судот утврдил дека нема такво бесправно постапување, освен во еден и единствен случај од 2004 година, во кој станува збор за нематеријално прекршувања на Времената спогодба, а откако во 2004 година Грција го поставила прашањето за тој случај, уште истата година предметниот симбол престанал да се користи.

IV. Судот пресудил дека Македонија и натаму може да го користи своето уставно име во односите со Грција и во рамките на меѓународните организации

- Судот експлицитно утврдил дека Македонија има право себеси да се именува како Република Македонија во нејзините односи со Грција; и дека
- Грција не може да се противи на пристапувањето или на полноправното зачленување на Македонија во НАТО или други меѓународни организации врз основа на „намерата“ на Македонија „самата себе да се именува во меѓународните организации користејќи го своето уставно име“ (параграф 103).

V. Наводите на Грција дека Република Македонија ја прекршила Времената спогодба се отфрлени

Судот утврдил дека:

- Македонија учествува во добра верба во преговорите во врска со името. Судот ја истакнува обврската на Страните според ВС да преговараат во добра верба, под закрила на Генералниот секретар на Обединетите нации;
- Македонија забранила „непријателска активност и пропаганда“ против Грција, па следствено не го прекршила ставот 1, од членот 7 од ВС;
- Користењето на симболите опишани во ставот 3, од членот 7 од ВС не е забрането, а единствено е забрането Република Македонија да го користи симболот опишан во став 2, од членот 7 од ВС (симболот на нејзиното државно знаме во употреба пред стапувањето во сила на ВС); наместо тоа, ваквите симболи подлежат на постапка во која откога една од Страните ќе ги изнесе своите поплаки, другата Страна е обврзана да преземе корективни активности или да објасни зошто не презела такви активности; имено, сè додека се следи ваквата постапка не може да има прекршување на ставот 3, од членот 7 од ВС;
- Република Македонија не ги прекршила своите обврски според ставот 3, од членот 7 од ВС, со тоа што го преименила Аеродромот „Петровец“ во „Александар Велики“;
- Грција не изнела убедливи докази, според кои Македонија го толкува својот Устав на начин кој ѝ дозволува да се меша во внатрешните работи на Грција, а во име на лица кои не се државјани на Македонија; Судот затоа утврдил дека Македонија не го прекршила ставот 2, од членот 6 од ВС;

VI. Во однос на барањата

- Судот утврдил дека Грција ја прекршила Времената спогодба (став 1, член 11).
- Судот не го прифати тужбеното барање на Република Македонија на Грција да ѝ нареди „да престане и да прекине“ со противење во иднина, затоа што Судот смета дека не е неопходно да ѝ нареди на Грција да се воздржи од секакво идно однесување со кое се прекршува нејзината обврска од членот 11, став 1 од Времената спогодба, затоа што „[к]ако општо правило, нема причина да се претпостави дека државата чија постапка или однесување Судот ги прогласил за незаконски ќе ја повтори таа постапка или однесување во иднина, бидејќи мора да се претпостави дека постои добра верба кај таа држава“ (став 168)

Натаму, Судот утврдил дека:

- Ваквата обврска и „натаму е во сила“ и дека Пресудата на Судот би имала „континуирана применливост“ во однос на идното спроведување на ВС (став 51);
- Се претпоставува дека со оглед на Пресудата на Судот, Грција нема повторно да се противи во иднина (став 168).

VII. Заклучок

Иако пресудата на Судот директно не се однесува на трети држави или на самите НАТО или ЕУ, Судот утврдил дека противењето од страна на Грција пред и за време на Самитот во Букурешт претставува прекршување на меѓународното право.

Како што е општо прифатено дека противењето на Грција била единствената причина која го блокирала постигнувањето на консензус за предметното прашање, па следствено Македонија не добила покана за членство во НАТО, соодветно е државите-членки на НАТО и самата НАТО да ја ревидираат нивната одлука од Букурешт, како и сите нивни последователни одлуки, но овој пат оценувајќи го пристапувањето на Македонија без влијанието на акт за кој Судот утврдил дека е бесправен. Така би се поправиле последиците од таквиот бесправен акт и би се испочитувала Времената спогодба, чија главна цел е нормализирањето на

односите и создавањето на клима на правна сигурност во односите меѓу двете земји, која впрочем и постела сè до 2008 година.

Од Грција се очекува дека **нема да ја повтори повредата во иднина**, со оглед на тоа што повторната повреда би била **спротивна на меѓународното право** и би значела **непочитување** на одлука на Меѓународниот суд на правдата.